

Svar på skriftligt spörsmål SSS 32/2024 rd

Svar på skriftligt spörsmål om uppnåendet av målen i Finlands CAP-plan

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 32/2024 rd undertecknat av riksdagsledamot Vesa Kallio/cent. m.fl.:

Vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att Finland ska uppnå de mål för miljövårdssavtalen som man kommit överens om med Europeiska unionen i CAP-planen?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Finlands CAP-plan innehåller två miljöavtal: skötsel av jordbruksnaturens mångfald och landskapet samt skötsel av våtmarker.

I miljöavtalet om skötsel av våtmarker vårdas våtmarker som främjar vattenskyddet inom jordbruket, våtmarker som främjar jordbruksnaturens mångfald, fåror, översvämningsområden samt torvåkrar som omvandlats till myrartade områden. Målet för skötselarealen i CAP-planen var 1 500 hektar under stödåret 2023. Målet ökar till 3 000 hektar stödåret 2027. Under stödåret 2023 ansöktes om avtal för 1 477,97 hektar, vilket ligger nära det uppställda målet. Nya våtmarker anläggs både som icke-produktiva investeringar i CAP-planen och med annan nationell och privat finansiering. Skötselmålet för det senaste året i CAP-planen är ambitiöst, men kan enligt vår uppfattning uppnås.

Miljöavtalet om skötsel av jordbruksnaturens mångfald och landskapet består av en årlig skötselersättning samt vid behov en separat ettårig ersättning för stängsling och/eller röjning. Enligt CAP-planen kan åtgärdens avtalsområde vara en inventerad vårdbiotop som sköts genom betesgång eller slåtter, ett annat naturbete, en naturvärdesmässigt mångsidig eller landskapsmässigt betydelsefull kantzon vid åkrar, en kantzon mellan åker och väg eller mellan åker och vattendrag eller en skogsholme i åkerområde, ett objekt som främjar bevarandet av hotade arter i jordbruksmiljö, ett fornminnesobjekt i jordbruksmiljö som sköts genom betesgång eller slåtter samt andra skötselåtgärder som främjar naturvärden och som anges i skötselplanen för objektet.

Målarealen i miljöavtalet om skötsel av jordbruksnaturens mångfald och landskapet var sammanlagt 33 000 hektar stödåret 2023. Man strävar efter att få arealen ska öka till 46 000 hektar

före stödåret 2027. Målarealen har fastställts utifrån skötsel målet enligt Helmi-programmet (52 000 ha år 2030).

Det område som upptas i avtalet ska vara jordbruksinfluerad natur. Det är fråga om en åtgärd inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken. Med jordbruksinfluerad natur avses antingen ett område i den nuvarande jordbruksproduktionens influensområde, till exempel åkrarnas kantzoner, eller ett område där naturtyperna har uppkommit till följd av historiskt jordbruk. De senare kallas vårdbiotoper. Vårdbiotopernas naturtyper ska uppfylla de strukturella drag som är typiska för respektive naturtyp och de ska innehålla arter som är typiska för respektive naturtyp. Dessa kriterier krävs av vårdbiotoper även för rapporteringen enligt habitatdirektivet och hotbedömningen av naturtyper.

Avtalsområdet ska ha avvikande naturvärden och dess naturvärden ska kräva skötsel enligt avtalet. Avtalsarealen kan inte omfatta något annat område även om det skulle öka stödmottagarens totala ersättning. Skötseln ska omfatta hela det område för vilket ersättning söks för att ersättningen ska kunna betalas ut. Den fasta ersättning per hektar som betalas enligt avtalet ersätter kostnaderna och inkomstbortfallet som orsakas av skötseln.

Vid de terrängsyner som utförs av närings-, trafik- och miljöcentralerna kontrolleras att arealen uppfyller ovan beskrivna villkor för stödberättigande. Om arealen inte uppfyller ovan nämnda villkor gällande områdets naturtyp, jordbruksinfluerad natur och skötsel, kan den inte tas upp i avtalet. Det är inte möjligt att använda en areal som inte uppfyller åtgärdens villkor för stödberättigad areal för att uppfylla målarealen för åtgärden.

Avtal kan heller inte ingås om en areal som inte är i stödmottagarens besittning eller där skötseln enligt ett tidigare motsvarande avtal har försumrats på ett betydande sätt och saken inte har korrigerats. Avtal ingås inte om en areal där djurens välbefinnande äventyras och skötselplanen saknar riskförebyggande åtgärder. Sådana områden kan omprövas för upptagning i avtalen om bristerna åtgärdas.

De iståndsättningsåtgärder av engångsnatur som ingår i avtalet är avsedda att möjliggöra skötsel genom betesgång av objekt som redan har naturvärden som avviker från det normala. Skog som inte har strukturella drag av skogsbeten och arter eller icke iståndsatta vassruggar kan inte tas upp i skötselavtalet förrän det, genom att de eventuellt iståndsätts, kan påvisas att det i området finns avvikande naturvärden i ett jordbruksinfluerat område, vilka kan främjas genom skötsel. Iståndsättningen finansieras bland annat genom en åtgärd enligt naturvårdslagen.

Den areal som har ansökts enligt miljöavtalet för skötsel av jordbruksnaturens mångfald och landskapet, som var 31 010,04 hektar i stödansökan 2023, har på basis av terrängsynerna omfattat områden som inte anknyter till naturvärden av jordbruksmiljön eller det finns andra hinder för att

ingå avtal. Dessa områden tas inte upp i avtalet. Eftersom den areal som avlägsnats från ansökningarna delvis gäller objekt som tidigare ingått i motsvarande miljöavtal, är det möjligt att utgångsuppgifterna om arealen för naturtyperna i en värdefull skött jordbruksmiljö blir snedvridna till den del de baserar sig på arealen i det tidigare miljöavtalet. Under tidigare perioder har inte alla objekt besökts i samband med handläggningen av avtalen. Arealen av vårdbiotopernas naturtyper verkar på basis av terrängsynerna vara lägre än vad den tidigare avtalsarealen har gett anledning till att anta. Avtalens exakta totala areal är ännu öppen på grund av att registreringarna fortfarande pågår.

Inom åtgärden för skötsel av jordbruksnaturens mångfald och landskapet är det under den pågående finansieringsperioden enligt CAP-planen möjligt att mer flexibelt än tidigare ta upp ny areal till ett befintligt avtal. Således kan områden som uteslutits från avtalen på grund av försummelse av skötseln eller motsvarande under föregående avtalsperiod tas upp på nytt i avtalen om förutsättningarna uppfylls. Svårigheterna under den tidigare perioden med att ta upp ny areal i avtalen kan vara en orsak till varför icke-iståndsatt areal som ännu inte duger för avtalet har anslutits till den ansökta avtalsarealen nu när det har varit möjligt att ingå avtal. Den nya resultatbaserade modellen i CAP-planen säkerställer dock bättre än tidigare att avtalstypen kan sökas under finansieringsperioden tills målen uppfylls.

Det finns riktade instrument för olika typer av naturvård. Miljöavtalen enligt CAP-planen har riktats till jordbruksinfluerade våtmarker och vård av jordbruksinfluerade naturtyper. Naturvård av skog har egna stödåtgärder. Åtgärder för skog har dock inte inkluderats i CAP-planen. Skyddsområdenas mångsidiga natur sköts med nationell finansiering i synnerhet av Forststyrelsen. Det är möjligt att det ännu inte finns tillräckliga finansieringsinstrument för all nödvändig naturvård och detta måste granskas gemensamt av de aktörer som ansvarar för naturvården. Brister i finansieringssystemen berättigar dock inte till att ett riktat finansieringsinstrument används för andra ändamål än det som det är avsett för enligt vad som föreskrivs. Alla naturtyper kräver inte skötsel även om de är värdefulla. Sådana objekt kan inte finansieras med arealbaserade åtgärder enligt CAP-planen för vilka betalningsgrunden är de kostnader och det inkomstbortfall som skötseln orsakar.

Vi har förbundit oss till målen i CAP-planen och delar oron över att livsmiljöer med värdefull natur minskar. Målen kan dock inte uppnås med annan areal än sådan som uppfyller åtgärdens villkor för stödberättigande. I det skriftliga spørsmålet nämndes också andra åtgärder i CAP-planen som är viktiga för mångfalden. I fråga om dessa kan vi konstatera att i synnerhet målen för åtgärderna för mångfaldsåkrar och växttäckte vintertid uppnås och till och med överskrids i betydande grad. Även arealen för naturvårdsvallar ligger nära det uppställda målet.

Helsingfors 8.3.2024

Jord- och skogsbruksminister Sari Essayah